

Valikõppeaine „Sisekaitseõpe“

1. Üldalused

1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õpetusega taotletakse, et üldhariduskooli õpilane:

- 1) kujuneb aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb riigi sisekaitse traditsioone ja arengusuundi, osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel;
- 2) mõistab sisekaitse valdkonna seotust laiapindse riigikaitsega ning erinevate ühiskonnaelu valdkondadega ja ühiskonna turvalisusega;
- 3) seostab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid sisekaitse valdkonna ametkondade põhiväärtuste ja eetiliste põhimõtetega ning oskab neist lähtudes teha esmaseid eetilisi valikuid;
- 4) väärtustab sisekaitse valdkonna põhilisi elukutseid ning vabatahtlikku sisekaitsetegevust abipolitseiniku, vabatahtliku päästja, vabatahtliku merepäästja ja abideminereerijana;
- 5) mõtestab oma karjääriplaneerimist ning haridustee valikuid ja analüüsib enda võimalikke sisekaitse valdkonna karjäärivalikuid;
- 6) on omandanud esmased lihtsamad pääste, politsei ja piirivalve põhitööde võtted ja esmaabioskused ning oskab käituda kriisiolukordades.

1.2. Valikõppeaine kirjeldus

Sisekaitseõpe on valikõppeaine, mis koosneb erinevatest kursustest.

Ühe kursuse maht on 35 akadeemilist tundi. Õppekava üldine maht on 315 akadeemilist tundi.

Ühel kursusel osalejate minimaalne arv on 5 ja maksimaalne arv 25.

Valikõppeainesse kuuluvad järgmised teoreetilised ja praktilised kursused:

- 1) Pääste ja elanikkonnakaitse üldkursus
- 2) Päästesündmuste lahendamine
- 3) Pääste õppelaager
- 4) Politsei ja piirivalve üldkursus
- 5) Politsei
- 6) Piirivalve
- 7) Politsei ja piirivalve õppelaager
- 8) Maksundus ja toll
- 9) Vanglateenistus

Kursust „Maksundus ja toll“ on koolil võimalik valida neis piirkondades, kus õppe saab korraldada Maksu- ja Tolliamet kui kompetentsikeskus, kokkuleppel ka teistes piirkondades.

Kursust „Vanglateenistus“ on koolil võimalik valida neis piirkondades, kus õppe saab korraldada Justiitsministeeriumi vanglate osakond kui kompetentsikeskus, kokkuleppel ka teistes piirkondades.

Praktilistele harjutustele, sh laagrisse pääsemise eeldus on teoreetilise kursuse vastava osa läbimine ja iseseisva töö tähtjaks esitamine.

Valikõppeaine sooritamise kohta väljastab Sisekaitseakadeemia õpilasele tunnistuse järgmistel juhtudel:

- 1) läbitud on kolm päästekursust ning neli politsei- ja piirivalvekursust;
- 2) läbitud on neli politsei- ja piirivalvekursust;
- 3) läbitud on kolm päästekursust.

Kui õpilasel on läbitud ainult maksunduse ja tolli kursus ja/või vanglateenistuse kursus, väljastab Sisekaitseakadeemia tõendi.

Lõiming teiste õppeainetega

Sisekaitseõpe on multidistsiplinaarne õppeaine, mille koosseisus olevatel kursustel on kokkupuutepunkte mitmesse ainevaldkonda kuuluva õppeainega, eelkõige:

- 1) eesti keele,
- 2) matemaatika,
- 3) loodusainete (bioloogia, geograafia, sh loodusgeograafia, keemia, füüsika),
- 4) sotsiaalainete (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, geograafia, sh inimgeograafia),
- 5) kehalise kasvatuse ja
- 6) riigikaitsega.

1.3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse gümnaasiumi õppekava alusväärtustest ja üldpädevustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (üksi-, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtleivateks isiksusteks;
- 3) kasutatakse erinevaid õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õppijakeskset käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) rakendatakse IKT-l põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 5) laiendatakse õpikeskkonda väljapoole kooli füüsilist keskkonda: muuseumid, näitused, raamatukogud, õppekäigud vara- ja isikukaitsega seotud organisatsioonidesse ning siseturvalisuse ametkondadesse jms;
- 6) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: paaris- ja rühmatöö, vestlus, diskussioon, väitlus, arutelu, seminar, projektõpe; skeemi, plaani, tabeli koostamine; praktiline ja uurimistö; infootsing teabeallikatest ning infoanalüüs, referaadi ja ettekande koostamine, esitlemine IKT vahendeid kasutades; allikaanalüüs (dokument, tekst, statistika jms), töö erinevate e-riigi vahenditega (riigiportaal, e-teenused, teabepäring, õigusaktid internetis) ja kaardiga;

7) korraldatakse õpe laagris praktiliste oskuste ja meeskonnatöö harjutamiseks.

1.4. Õpetaja kvalifikatsioon

Sisekaitseõpetajaks sobib Siseministeeriumi valitsemisala valitsusasutuse ja hallatava riigiasutuse, vanglateenistuse või Maksu- ja Tolliameti töötaja või vastavas asutuses varem töötanud inimene, kellel on vastava kursuse erialane ettevalmistus ja praktilise töö kogemus vähemalt 2 aastat, soovitatavalt ka varasem pedagoogilise töö kogemus ning oskus noortega suhelda.

Päästekursuste õpetajaks sobib ka vabatahtlik päästja, kellel on vastava kursuse erialane ettevalmistus (VP II tase) ja praktilise töö kogemus vähemalt 5 aastat (nii ennetus- kui ka operatiivtegevustes, sh reageerimine hoonepõlengutele), soovitatavalt ka varasem pedagoogilise töö kogemus ning oskus noortega suhelda.

Politsei- ja piirivalvekursuste õpetajaks sobib ka abipolitseinik, kellel on iseseisev pädevus ja praktilise töö kogemus vähemalt 3 aastat, soovitatavalt ka varasem pedagoogilise töö kogemus ning oskus noortega suhelda.

1.5. Füüsiline õpikeskkond

Õppe jaoks on vaja:

- 1) klassiruumi või auditooriumi, mida on võimalik rühmatööde tegemiseks ümber kujundada, sh mööblit ümber paigutada, kus on internetiühendus ja audiovisuaalse tehnika kasutamise võimalus;
- 2) spordiväljakut;
- 3) võimlat ja matisaali vahetu sunni ja turvataktika tundide pidamiseks;
- 4) politseiasutuse ruumi, mis on kohandatud erivahendite, relvade ja sidevahendite koolituse korraldamiseks;
- 5) päästeasutuse territooriumi praktiliste tundide läbiviimiseks.

1.6. Hindamise alused

Sisekaitseõppe valikõppeaine kursuse õpitulemusi hinnates lähtutakse õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Õpilase teadmisi ja oskusi võrreldakse õppe aluseks olevas õppekavas toodud oodatavate tulemustega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka pärast õppeteema lõppu.

Valikkursuse koondhindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud” ja „mittearvestatud”. Õppetulemusi hinnatakse ainekursuse või selle osade arvestamisena, mille puhul positiivne tulemus on „arvestatud” ja negatiivne tulemus on „mittearvestatud”.

Kui soorituste hindamisel kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, siis on vähemalt 51% maksimaalselt võimalikust punktiarvust saavutanud õpilase tulemuse hinnang „arvestatud”. Kui saavutatud on vähem kui 51% maksimaalselt võimalikust punktisummast, on hinnang „mittearvestatud”, sest õpilasel puudub miinimumteadmiste või -oskuste tase.

2. Kursuste kavad

Gümnaasiumi õppekava kohustuslikud läbivad teemad on elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse kursuse sisuga sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid. Läbivate teemade käsitlemine õppes toetab õppeainete ja valikõppeaine lõimingu ning õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

2.1. Pääste ja elanikkonnakaitse üldkursus (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) teab laiapindse riigikaitse käsitust;
- 2) teab sisekaitse rolli laiapindses riigikaitstes;
- 3) teab päästeasutuste ajalugu ja tegevuse eesmärgid, Päästeameti struktuuri, teenuseid, põhiväärtusi ning vabatahtliku päästja tegevust;
- 4) mõistab Päästeameti tegevuste vajalikkust ühiskonnas;
- 5) hindab keskkonna tule-, vee- ja koduohutust;
- 6) arutleb päästealaga seotud hädaolukordade teema üle ja seob neid oma kodukoha riskidega;
- 7) teab peamisi esmaabi võtteid;
- 8) teab päästetehnikat ja -varustust ning päästja kaitsevarustust.

Õppesisu

Teema	Laiapindse riigikaitse käsitus (1 tund)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- riigikaitse lai käsitus- sisekaitse roll laiapindses riigikaitstes
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none">- teab laiapindse riigikaitse käsitust- teab sisekaitse rolli laiapindses riigikaitstes	<ul style="list-style-type: none">- selgitab, mida mõeldakse riigikaitse laia käsituse all- toob näiteid laiapindse riigikaitse seostest pääste valdkonnaga- teab, kuidas tema saab panustada laiapindsesse riigikaitsetesse
Teema	Päästeasutused (10 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- tuletõrje ja päästeala ajalugu- Päästeameti missioon, visioon ja põhiväärtused ning toimimine- Häirekeskuse missioon, visioon ja põhiväärtused- vabatahtlikud päästjad- rahvusvahelised päästetööd, Eesti päästemeeskond- hädaabiteadete menetlemise üldised põhimõtted
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

<ul style="list-style-type: none"> - teab päästeasutusi, nende ajalugu, ülesandeid ja eesmäärke - teab vabatahtliku päästja tegevusvaldkondi - teab rahvusvaheliste päästetööde valdkondi 	<ul style="list-style-type: none"> - teab pääste ajalugu ja päästeasutuste ülesandeid - teab elukoha piirkonna päästekomando ja vabatahtliku tuletõrje lugu - teab Päästeameti missiooni, väärtusi, visiooni ja pikaajalisi eesmäärke - kirjeldab Päästeameti struktuuri, eristades administratiivset ja operatiivteenistuslikku poolt, ning nimetab teenuste kujunemise põhimõtteid - teab vabatahtlikuks päästjaks saamise tingimusi - nimetab vabatahtlike päästjate tegevusvaldkondi - teab rahvusvaheliste päästetööde ja Eesti päästemeeskonna tegevusvaldkondi - teab Häirekeskuse peamisi ülesandeid - teab, kuidas teha hädaabikõnet Eestis ja Euroopas - teab hädaabiteadete menetlemise üldiseid põhimõtteid
<p>Teema</p>	<p>Ohutus ja ennetustöö (16 tundi)</p>
<p>Alateemad:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - päästeala ennetustöö põhimõtted - tuleohutus (sh elektriohutus, küttekolded) - veeohutus - koduohutus - pommi- ja plahvatusohud - CBRN-ohud - elanikkonnakaitse eesmärk ja meetmed - riski- ja kriisikommunikatsioon - hädaolukorrad - elutähtsate teenuste toimepidevus - kodukoha riskid ja nende maandamine - evakuatsioon
<p>Teema õpiväljundid: õpilane</p>	<p>Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane</p>
<ul style="list-style-type: none"> - teab päästeala ennetustöö valdkondade üldist korraldust ja põhimõtteid - hindab keskkonna tule-, vee- ja koduohutust - teab CBRN-i tähendust ja valdkonnaga seotud ohte - teab demineerimisega seotud ennetustegevusi - teab elanikkonnakaitse eesmärki ja meetmeid - teab toimuda võivaid suurõnnetusi (hädaolukordi), kuidas 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab ennetusvaldkonna eesmäärke ja töö põhisuundi ning oskab tuua näiteid ennetustöö kohta - kirjeldab tuleohutusega seotud ennetusvaldkonna põhitõdesid, oskab märgata ohtlikke olukordi ja luua seoseid igapäevaeluga ning teab, kuidas tuleõnnetuse korral käituda - kirjeldab veeohutusega seotud ennetusvaldkonna põhitõdesid, oskab märgata ohtlikke olukordi ja luua seoseid igapäevaeluga ning teab, kuidas veeõnnetuse korral käituda - kirjeldab kodukeskkonnas toimunud vigastustega seotud ohtusid ja teab nende ennetamise võimalusi - kirjeldab peamisi CBRN-ohte ja teab esmaseid ohutusnõudeid - kirjeldab lahingumoonu ohtudega seotud ennetustegevusi - kirjeldab elanikkonnakaitse eesmärki - nimetab elanikkonnakaitse meetmeid - kirjeldab riski- ja kriisikommunikatsiooni vajalikkust

<p>nendeks valmistuda ja nende korral käituda</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab riski- ja kriisikommunikatsiooni vajalikkust - arutleb kodukoha riskide ja nende maandamise võimaluste üle - teab evakueerimise põhitõdesid 	<ul style="list-style-type: none"> - nimetab Eestis toimuda võivaid suurõnnetusi (hädaolukordi) ning arutleb nende näitel oma kodukoha riskide ja nende maandamise võimaluste üle - nimetab kodus võetavaid ennetavaid meetmeid, et olla valmis pikemaajaliseks elutähtsa teenuse katkestuseks - kirjeldab käitumist evakueerimise korral
<p>Teema</p>	<p>Elupäästev esmaabi (4 tundi)</p>
<p>Alateemad:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kannatanu esmane ülevaatus, abi kutsumine - abiandja ja kannatanu riskide hindamine ning nakatumise vältimine - ABC ja selle rakendamine - elustamine (täiskasvanu ja laps) - erinevate traumade käsitlemine - eluohtliku verejooksu peatamine ja šokk - kannatanu mahajahtumise vältimine - mürgistuste, söövituste ja põletuste käsitlemine - säästlik kannatanu liigutamine
<p>Teema õpiväljundid: õpilane</p>	<p>Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane</p>
<ul style="list-style-type: none"> - teeb kannatanu esmast ülevaatus, hinnates elutähtsaid parameetreid - kasutab baaselustamise ja elupäästva esmaabi võtteid - rakendab lisavigastusi mittetekitavaid (seljaaju säästvaid) kannatanu liigutamise võtteid, kasutades vajaduse korral abivahendeid 	<ul style="list-style-type: none"> - hindab eluohtliku seisundi raskust õigesti - annab esmaabi ja elustab õigesti - tagab enda ohutuse ning tervise kaitse, kasutades nakkusohu vältimiseks vastavaid isikukaitsevahendeid ja järgides tööohutusnõudeid - kohtleb ja transpordib kannatanut ilma lisavigastusi tekitamata
<p>Teema</p>	<p>Päästetehnika ja -varustus (4 tundi)</p>
<p>Alateemad:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - päästja kaitseriietus - päästja kaitseriietusse riietumise harjutus - suruõhuhingamisaparaadi tööpõhimõtte tutvustus - suruõhuhingamisaparaati lülitumise harjutus - pääste autotehnika liigid - tuletõrjearmatuur, joatorud, vahtkustutusseadmed, tuletõrjevoolikud, käsitöövahendid - tuletõrjeredelid - sisepõlemismootoriga töövahendid

	<ul style="list-style-type: none"> - elektrilised töövahendid - pneumaatilised ja hüdraulilised töövahendid - praktilised harjutused riiklikus või vabatahtlikus päästekomandos
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab päästja kaitsevarustuse omadusi - teab päästetehnikat ja -varustust ning nende kasutusvõimalusi 	<ul style="list-style-type: none"> - teab päästja kaitsevarustuse kasutamise eesmärki ja nõudeid - selgitab kaasuse näitel päästja kaitsevarustuse ohutut kasutamist - teab pääste autotehnika liike ja rakendusvõimalusi ning põhiauto ülesehitust ja varustust
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1) Julgeolekupoliitika alused (vastu võetud 2023) 2) Päästevõrgustiku strateegia aastani 2025 3) Riigikaitse arengukava 2022–2031 4) Siseturvalisuse arengukava 2020–2030 5) Häirekeskuse koduleht 6) Mürgistusteabekeskuse koduleht 7) Päästeameti koduleht 8) Päästeliidu koduleht 9) Siseministeeriumi koduleht 10) Terviseameti koduleht (nakkushaigused ja keemiarelvade keelustamise konventsioon) 11) Hädaolukorra seadus 12) Päästeseadus 13) Elanikkonnakaitse kontseptsioon (2018). Riigikantselei, Siseministeerium 14) Käitumisjuhised kriisiolukordadeks: www.olevalmis.ee 15) Päästeamet 25. Meie lugu (2017). Päästeamet (leitav Digarist) 16) A. Talvari (2010). Massihävitusrelvad ja nende kasutamine tänapäeval. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist) 17) G. Teder (2018). Veeohutus. Elford Press (leitav Digarist) 18) I. Šarin, M. Soontalu (2015). Suitsu ja põlemisgaaside eemaldamine tulekahjudel. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist) 19) K. Luht (2014). Tule- ja uppumisõnnetuste ennetus. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist) 20) K. Luht-Kallas (2020). Pääste ja esmaabi üldkursus. Toetav õppematerjal õpetajale. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist) 21) K. Luht-Kallas (2020). Päästetööd. Toetav õppematerjal õpetajale. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist) 22) M. Gross jt (2019). Riigikaitse: õpik gümnaasiumidele ja kutseõppeasutustele. Kaitseministeerium, Avita kirjastus

2.2. Päästesündmuste lahendamine (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) kasutab päästetehnikat ja -varustust ning päästja kaitsevarustust ohutusnõuete järgi;
- 2) teab tulekustutustööde, eriliigiliste päästetööde ja demineerimise aluseid ning juhtimist;
- 3) kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid ning töövahendeid tulekahju ja eriliigiliste päästetööde korral.

Õppesisu

Teema	Päästetööd (32 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- päästetööde juhtimine; suurõnnetused, juhtimise ja logistika eripära, koostööpartnerid, kriisikommunikatsiooni rakendamine- põlemine ja tulekahju liigid, erinevate tulekahjude arengu ja kustutamise eripära- esmakustutusvahendid, tuld kustutavad ained ja nende omadused- hargnemine põhiautolt- suitsusukeldumine: suitsusukeldumise tehnika, suitsusukelduja füsioloogia ning suitsu ja põlemisgaaside eemaldamine- hüdrauilised ja pneumaatilised päästevahendid ning nende kasutamine- transpordiõnnetused- veeõnnetused ja pinnaltpäästetööd- ohtlike ainetega seotud õnnetused- loomade päästmine ja varustus- nõõride abil varustuse tõstmine (sõlmed)- varingupääste- moodsa tehnoloogia kasutamine päästesündmusel (dronid, soojuskaamera)- praktilised harjutused riiklikus või vabatahtlikus päästekomandos
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none">- teab juhtimise põhimõtteid tavaolukorras ja suurõnnetuse korral- teab põlemise keemilisi ja füüsikalisi tegureid ning tulekahju liike- kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid põlemise liigi järgi	<ul style="list-style-type: none">- selgitab näidiste varal päästetöö juhtide eraldusmärke- teab koostöö põhimõtteid politsei, kiirabi ja teiste partneritega- teab põlemise keemilisi ja füüsikalisi tegureid- teab erinevaid tulekahju liike ning nende arengu ja kustutamise eripära- teab sisetulekahju arengu üldiseid protsesse ja nendest tulenevaid ohte- teab ja kasutab esmakustutusvahendeid ning hindab nende sobivust erinevate põlengu liikide kustutamiseks- teab erinevaid hargnemisi (nt põhiliini ja tööliini hargnemine, tüviliin)

<ul style="list-style-type: none"> - teab erinevaid hargnemisviise - teab hüdrauliliste ja pneumaatiliste päästevahendite kasutusvõimalusi - teab päästetööde liike, neile reageerimist ja võimalikke ohte - teab sõlmesid, mida kasutada päästevarustuse tõstmiseks, ja oskab nende kasutamist seostada igapäevaeluga - teab varingute peamisi tekkepõhjuseid ja päästmise põhimõtteid 	<ul style="list-style-type: none"> - kasutab kannatanu transpordivõtteid piiratud nähtavusega hingamiskõlbmatus keskkonnas - teab suitsu ja põlemisgaaside eemaldamise võimalusi - teab hüdrauliliste ja pneumaatiliste töövahendite kasutusvõimalusi - on tutvunud hüdrauliliste ja pneumaatiliste töövahendite standardhargnemistega - teab eriliigiliste päästetööde liike (liiklusavariid, pinnaltpäästetööd, õnnetused ohtlike ainetega, loomapääste) ja nendega seotud ohte - teab põhilisi toiminguid sõiduauto avarii puhul, ennetab süttimisohtu ja stabiliseerib auto - oskab heita vette päästevahendit kuni 20 meetrit kaldast - oskab jääoludes päästa ja kasutada päästevahendeid ennast ohtu panemata - oskab märgistada veepinnal vahetult vee alla vajunud kannatanu asukohta - on tutvunud ohtlike ainete klassifikatsiooni ja märgistusega - teab olmekeemia- ja keemiaõnnetuste likvideerimise põhimõtteid - teab, kuidas aidata abitusse seisundisse sattunud loomi - oskab nelja sõlme (seasõrg, viljapea, päästesõlm, Austria 8) - oskab nimetada varingute peamisi tekkepõhjuseid ja teab varingupääste põhimõtteid ning Eesti varingupääste komandosid
Teema	Demineerimistööd (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab demineerimisega seotud tegevusi ja töövahendeid 	<ul style="list-style-type: none"> - teab pommiohu, lahingumoonu ohu ja plahvatusohu tõrjumisega seotud tegevusi - oskab nimetada demineerimise varustust
Teemakohane õppekirjandus	<p>1) Päästeseadus</p> <p>2) I. Šarin, M. Soontalu (2015). Suitsu ja põlemisgaaside eemaldamine tulekahjudel. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist)</p> <p>3) K. Luht-Kallas (2020). Päästetööd. Toetav õppematerjal õpetajale. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist)</p>

2.3. Pääste õppelaager (35 tundi)

Õpetusega taotletakse, et õpilane kinnistab ja täiendab laagris õppe käigus omandatud teoreetilisi teadmisi, süvendab praktilisi oskusi ning päästeteenistuja väärtuspõhiseid hoiakuid ja eetikapõhimõtteid.

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) teeb meeskonnaliikmena tehniliselt korrektselt, töövahendeid säästvalt ja ohutusnõudeid järgides päästetööde tüüpilisi harjutusi õppe eesmärgil imiteeritud situatsioonides;

- 2) kasutab päästetehnikat ja -varustust ning päästja isikukaitsevarustust, järgides juhiseid ja ohutusnõudeid;
- 3) kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid ning töövahendeid tulekahju ja eriliigiliste päästetööde korral juhiste ja ohutusnõuete järgi;
- 4) kasutab oskuslikult kannatanule esmaabi andes reeglipäraseid võtteid;
- 5) oskab teadlikult hinnata enesesuutlikkust ja füüsilist võimekust pääste valdkonna kutsevalikul ning valmidust vabatahtlikuks tööks;
- 6) kirjeldab ja analüüsib ümbritseva keskkonna (sh kodu) ohutuse üldist seisundit ning oskab puudusi likvideerida või teab, kelle poole pöörduda.

Kõik praktilised harjutused tehakse rühmas või paarides. Teoreetilisi teadmisi harjutatakse ja kinnistatakse imiteeritud tegevuste käigus.

Õppesisu

Teema	Päästeala ennetustöö (4 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - hindab keskkonna tule-, vee- ja koduohutust - on valmis elutähtsate teenuste katkestusteks ja teab, kuidas erinevates hädaolukordades tegutseda 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab ümbritseva keskkonnaga seotud põhitõdesid ja oskab luua seoseid igapäeva eluga ning välja tuua õnnetuste ennetamise võimalusi - oskab olla valmis elutähtsate teenuste katkestusteks ja tegutseda erinevates hädaolukordades - oskab teadmisi ka teistele edasi anda
Teema	Tulekustutustööd (5 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - suitsusukeldumine: <ul style="list-style-type: none"> - varustus ja töövahendid - kannatanu päästmine - ohud ja riskid suitsusukeldumisel - tööhutus suitsusukeldumisel - praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - liigub piiratud nähtavusega keskkonnas, et leida ja abistada kannatanuid imiteeritud suitsusukeldumise olukorras 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab erinevaid suitsu ja põlemisgaaside eemaldamise meetodeid tulekahjudel - sooritab imiteeritud suitsusukeldumise rühmatööna nii infrapunakaameraga kui ka -kaamerata tehniliselt korrektselt ja ohutult - leiab kannatanu ja transpordib ta ohutult ja lisavigastusi tekitamata ohutusse keskkonda
Teema	Esmakustutusvahendid, tuld kustutavad ained ja nende omadused (5 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

- kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid põlemise liigi põhjal imiteeritud tulekahju olukorras	- teab erinevate tulekahjude kustutamise eripära - loetleb esmakustutusvahendeid ja hindab nende sobivust erinevate põlenguliikide kustutamiseks - kasutab levinumaid esmakustutusvahendeid (vahtkustuti, vesikustuti, pulberkustuti, kustutustekk) õigesti, teab nende erinevusi ning tagab enese ja teiste ohutuse
Teema	Tehnilised päästetööd (6 tundi)
Alateemad:	- liiklusõnnetused: - ohutuse tagamine - sõiduki stabiliseerimine - konstruktsioonide avamise tehnika - tööohutus - veepääste: - varustus ja töövahendid - kannatanu päästmine - tööohutus - praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- hindab enda toimetulekut ja enesesuutlikkust hüdrauliliste ja pneumaatiliste päästevahendite ohutul rakendamisel imiteeritud avari olukorras - hindab enda toimetulekut ja enesesuutlikkust ning tutvub pinnaltpäästetöödega õppeolukorras	- selgitab liiklusõnnetusel esinevaid ohtusid ja oskab neid vältida - paigaldab ohutult ja juhendi järgi turvarakise (turvapadja püüdjä) sõiduauto roolile - valib välja autovraki löikamiseks ja stabiliseerimiseks õiged töövahendid - kasutab autovraki löikamisel ja stabiliseerimisel ohutuid töövõtteid - kirjeldab veekogudel esinevaid ohtusid ja oskab neid vältida - kasutab korrektselt kaldalt päästmise vahendeid - kasutab pinnaltpääste varustust tehniliselt õigesti ja hoiab seda töökorras - kasutab endale ja kannatanule ohutuid töövõtteid
Teema	Elupäästev esmaabi päästetöödel (5 tundi)
Alateemad:	- elustamise ABC: - teadvuseta kannatanu, erinevad teadvusetuse seisundid, stabiilne külgasend - surm, kliinilise ja bioloogilise surma tunnused - elutunnuste kontrollimine - üksinda ilma abivahenditeta elustamine - kahekesi ilma abivahenditeta elustamine - praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- annab kannatanule elupäästvat esmaabi	- annab esmaabi, sh aitab kannatanu seisundit stabiliseerida ja elu säilitada

	- tagab enda ohutuse ning tervise kaitse, kasutades nakkusohu vältimiseks vastavaid isikukaitsevahendeid ja järgides tööohutusnõudeid
Teema	Demineerimine (1 tund)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- tunneb ära lõhkekeha ja teab, kuidas lõhkekeha leiu korral käituda	- nimetab lõhkekeha tunnuseid - selgitab, kuidas ennast ja teisi ohtu panemata lõhkekeha leiu korral käituda
Teema	Iseseisev ülesanne (9 tundi)
Alateema:	- oma elukoha ohutuse üldise seisundi hindamine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- kirjeldab oma elukoha ohutusseisundit ja teeb ettepanekuid ohutuse parendamiseks	- kirjeldab hoonet tervikuna (korrused, sissepääsud, ehitusmaterjalid jne) - kirjeldab teoreetiliselt võimalikke ohte kogu majas (elektri-, vee- ja küttesüsteemiga seotud ohud jne) - kirjeldab ohuolukordadeks valmisolekut elamus (uste sulgemine, koridoride seisund, evakuatsiooniteede olemasolu ja nende läbitavus, suitsu- ja vinguanurid, kustutusvahendid jne) - kirjeldab keldrite (kui on) seisukorda ohutuse seisukohalt - kirjeldab elukoha võimalikke ohte (tulekahjud, uputused, rõdude ja võimalike väikelastega seotud ohud jne) - teeb ettepanekuid oma elukoha ohutustaseme tõstmiseks

2.4. Politsei ja piirivalve üldkursus (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) teab laiapindse riigikaitse käsitust;
- 2) teab sisekaitse rolli laiapindses riigikaitstes;
- 3) kirjeldab Politsei- ja Piirivalveameti ülesehitust ja ülesandeid ning politseiteenistuse korraldust Politsei- ja Piirivalveameti põhimääruse ning politsei ja piirivalve seaduse järgi;
- 4) kirjeldab riigisisese ja rahvusvahelise politseikoostöö võimalusi ning toob nende kohta näiteid;
- 5) kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid enesekaitsevahendeid, sidepidamisvahendeid ja teenistusrelvi ning toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid;
- 6) selgitab vabatahtlike kaasamise põhimõtteid politsei ja piirivalve valdkonnas;
- 7) tunneb ära mõjutustegevusi.

Õppesisu

Teema	Laiapindse riigikaitse käsitus (1 tund)
Alateemad:	- riigikaitse lai käsitus - sisekaitse roll laiapindses riigikaitstes

Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab laiapindse riigikaitse käsitust - teab sisekaitse rolli laiapindses riigikaitstes 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab, mida mõeldakse riigikaitse laia käsituse all - toob näiteid laiapindse riigikaitse seostest politsei ja piirivalve valdkonnaga - teab, kuidas tema saab panustada laiapindsesse riigikaitmesse
Teema	Politseiteenistuse regulatsiooni ning organisatsiooni kultuuri ja struktuuri tundmine (9 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - politsei ajaloolise tausta ülevaade: Eesti politsei ja piirivalve tähtsamad sündmused aastail 1918–1940, Eesti politsei ja piirivalve aastail 1990–2010, Politsei- ja Piirivalveameti loomine ja organisatsioonilised muutused - Politsei- ja Piirivalveameti missioon ja visioon - Politsei- ja Piirivalveameti sümbolika: vapp, lipp, teenetemärgid ja teenistusastmed - Politsei- ja Piirivalveameti struktuur ja struktuuriüksuste põhiülesanded ning pädevused ülesannete täitmisel - avalik teenistus - riiklikud ja rahvusvahelised kutse-eeskirjad: avaliku teenistuse seadus, <i>European Code of Police Ethics</i>, <i>Ethics of Border Security</i> - ametniku eetiline käitumine - ekskursioon ühte lähimasse prefektuuri
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab Politsei- ja Piirivalveameti ülesandeid ning politseiteenistuse korraldust Politsei- ja Piirivalveameti põhimääruse ning politsei ja piirivalve seaduse järgi 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab Politsei- ja Piirivalveameti ajalugu ning arengut - kirjeldab politsei (k.a piirivalve) sümbolikat näidiste alusel, nimetab põhilisi traditsioone ning selgitab näidete alusel põhiväärtusi - kirjeldab Politsei- ja Piirivalveameti struktuuri, põhiülesandeid ja eesmarke Politsei- ja Piirivalveameti põhimääruse ning politsei ja piirivalve seaduse järgi - selgitab eetilist käitumist politseiteenistuses ja toob selle kohta elulisi näiteid
Teema	Politsei riigisisene ja rahvusvaheline koostöö (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - politsei riigisisene koostöö - politsei rahvusvaheline koostöö, k.a rahvusvahelised organisatsioonid ja nende põhitegevused - politsei riigisisene ja rahvusvaheline andmebaasid - Schengeni ühtse viisaruumi kujunemine ja Euroopa Liidu integreeritud piirihaldus - mõjutustegevused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab, milliste rahvusvaheliste 	<ul style="list-style-type: none"> - nimetab Eestile olulisemaid riigisiseseid ja rahvusvahelisi organisatsioone, kellega tehakse politseikoostööd, ning toob koostöövõimaluste kohta näiteid

organisatsioonidega teeb Eesti koostööd	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab Euroopa Liidu integreeritud piirihalduse mudeli rakendamise võimalusi Eestis ja toob nende kohta elulisi näiteid - kirjeldab mõjutustegevusi ja toob nende kohta näiteid
Teema	Politseiteenistuses kasutatavad enesekaitsevahendid, sidepidamisvahendid ja teenistusrelvad (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - politseiteenistuses kasutatavad enesekaitsevahendid - politseiteenistuses kasutatavad sidepidamisvahendid - politseiteenistuses kasutatavad erivahendid - politsei teenistusrelvad
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid enesekaitsevahendeid, sidepidamisvahendeid ja teenistusrelvi ning toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid enesekaitsevahendeid ja toob nende kohta näiteid - kirjeldab politseiteenistuses kasutatavaid sidevahendeid ja toob nende kohta näiteid - kirjeldab korrakaitseseaduse põhjal, mis teenistusrelvi politseis kasutatakse - kirjeldab korrakaitseseaduse põhjal erivahendeid ja toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid
Teema	Vabatahtlike kaasamine politseiteenistusse (13 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - vabatahtlike kaasamine ja rakendamine - abipolitseinikuks saamine, kutsesobivusnõuded ja väljaõpe - abipolitseiniku õigused ja tegevusala - vabatahtliku mere- ja järvepääste olemus - vabatahtlikuks mere- ja järvepäästjaks saamine, kutsesobivusnõuded ja väljaõpe
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - selgitab vabatahtlike kaasamise põhimõtteid politsei ja piirivalve valdkonnas 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab vabatahtlike kaasamise võimalusi ja toob nende kohta elulisi näiteid - selgitab abipolitseiniku põhitegevusi, kutsesobivuse nõudeid ja väljaõpet abipolitseiniku seaduse põhjal - selgitab vabatahtlikuks mere- ja järvepäästjaks saamise protsessi (kandideerimine, kutsesobivusnõuded, väljaõpe) - selgitab vabatahtliku mere- ja järvepääste põhimõtteid politsei ja piirivalve seaduse põhjal
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1) Julgeolekupoliitika alused (vastu võetud 2023) 2) Riigikaitse arengukava 2022–2031 3) Siseturvalisuse arengukava 2020–2030 4) Politsei- ja Piirivalveameti koduleht 5) Siseministeeriumi koduleht 6) J. Kiviste, P. Teppan, R. Rei, E. Sieberk (2020). Politsei ja piirivalve üldkursus. Toetav õppematerjal õpetajale. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist)

2.5. Politsei (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) toob näiteid väärtegude ja kuritegude kohta, eristab neid ning mõistab üldiselt süütegude menetlust;
- 2) nimetab korra- ja korrakaitsemeetmeid ning toob näiteid korra- ja korrakaitse, ohu ja ohu kahtluse kohta;
- 3) nimetab mõned liikluse järelevalve meetmed ja liikluse ohutuse suurendamise võimalused;
- 4) kirjeldab ohtu sattumise ja süütegude ennetamise võimalusi;
- 5) kirjeldab sündmuskohal tegutsemist;
- 6) kirjeldab politsei patrullimise üldiseid eesmärke ja toob näiteid patrullimise kohta.

Õppesisu

Teema	Karistusõiguse kohaldamise üldpõhimõtted (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- õiguse jagunemine: avalik õigus ja eraõigus, politsei tegevus karistusõiguse ja korra- ja korrakaitse (haldusõiguse) alusel- karistusõiguse ja menetlusõiguse üldised põhimõtted- väärteod ja kuriteod, nende eristamine ja näited- süüteomenetluse üldised põhimõtted ja toimingud
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none">- eristab väärtegu ja kuritegu ning toob nende kohta näiteid- mõistab üldiselt süütegude menetlust	<ul style="list-style-type: none">- toob sisult korrektseid näiteid väärtegude ja kuritegude kohta, et selgitada väärteod ja kuriteod mõistet- eristab etteantud loetelus või kaasuste alusel väärtegu ja kuritegu- mõistab üldiselt süütegude menetlust
Teema	Avaliku korra kaitse üldpõhimõtted (5 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none">- põhiõigused ja nende kaitsmise vajadus- politseitöö põhimõtted ja mudelid riiklikus järelevalves (ennetus, reageerimine, eriala, kogukonnapõhine vaade)- politsei kui korra- ja korrakaitseorgani pädevused ja volitused korra- ja korrakaitsemeetmete alusel, avaliku korra eest vastutav isik ja ohu liigid- käitumine äkkrünnaku korral- riikliku järelevalve üld- ja erimeetmete tutvustus
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none">- on tutvunud korra- ja korrakaitsemeetmetega ja nimetab mõnda politsei järelevalve meetet	<ul style="list-style-type: none">- toob näiteid politsei kohaldatavate korra- ja korrakaitsemeetmete kohta- selgitab ja eristab korra- ja korrakaitset, ohtu ja ohu kahtlust ning toob nende kohta sisuliselt õigeid näiteid- oskab nimetada põhiõigusi, mida korra- ja korrakaitstes kaitstakse ja mida korra kaitsmisega riivatakse

- eristab korrariikkumist, ohtu ja ohu kahtlust ning toob nende kohta näiteid	
Teema	Liikluse järele valvamine (4 tundi)
Alateemad:	- liiklusseaduse reguleerimisala ja struktuur, levinumad liiklusrikkumised - politsei tegevused liiklusjärelevalves - liiklusõnnetuste põhjused ja ennetamise võimalused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- on tutvunud liiklusseadusega ja nimetab mõnda politsei kohaldatavat järelevalvemeedet - nimetab üldiselt liiklusõnnetuste levinumaid põhjusi ja ennetamise võimalusi	- nimetab politseiniku tööülesandeid liiklusjärelevalves - nimetab liiklusõnnetuse levinumaid põhjuseid - selgitab liiklusõnnetuste ennetamise võimalusi jalakäija, autojuhi ja politseiametniku vaates
Teema	Ohtu sattumise ja süütegude ennetamine (4 tundi)
Alateemad:	- piirkonnapolitsei töö ning üldised näited koostöövõrgustike ja ennetuse kohta - korrariikkumise toime pannud lapse mõjutamise võimalused - küberhügieen, peamised ohud internetis - veebikonstaablid ja nende roll politseitöös
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- nimetab piirkonnapolitseiniku tööülesandeid - toob näiteid koostöövõrgustike kohta - toob näiteid korrariikkumise toime pannud lapse mõjutamise võimaluste kohta	- toob elulisi näiteid piirkonnapolitseiniku töö kohta - toob sisult õigeid näiteid koostöövõrgustike kohta - selgitab korrariikkumise toime pannud lapse mõjutamise võimalusi
Teema	Tegutsemine sündmuskohal ja asitõendite käitlemine (4 tundi)
Alateemad:	- kriminalistika ja tõendite kogumise üldiste põhimõtete tutvustus - sündmuskoha kaitsmise vajadus ja tõendite leidmine - sündmuskoha vaatluse põhimõtted ja üldised näited
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

<ul style="list-style-type: none"> - teab kriminalisti peamisi tööülesandeid - tunneb sündmuskoha ja asitõendite kogumise üldiseid põhimõtteid - kirjeldab sündmuskoha kaitse ja asitõendite puutumatus tagamise vajadust 	<ul style="list-style-type: none"> - toob näiteid kriminalisti tööülesannete kohta - toob näiteid mõne sündmuskoha asitõendite kogumise kohta - selgitab ja põhjendab sündmuskoha kaitse ning asitõendite puutumatus tagamise vajadust
Teema	Piirkondlik politseitöö (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - piirkondliku politseitöö üldised põhimõtted - politsei töö strateegiad piirkondlikus politseitöös - kogukonna kaasamine ja võrgustikutöö
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab piirkonnapolitseainiku peamisi tööülesandeid - nimetab mõne politseitöö strateegia - teab peamisi kogukonna kaasamise ja võrgustikutöö võimalusi 	<ul style="list-style-type: none"> - toob näiteid piirkonnapolitseainiku tööülesannete kohta - nimetab mõne politseitöö strateegia - nimetab mõne kogukonna kaasamise ja võrgustikutöö võimaluse
Teema	Välijuhtimine ning patrullimise planeerimine ja elluviimine (4 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - politsei patrullimise ja välijuhtimise põhilised tegevused ja ülesanded - politseipatrullide töö tutvustus, tüüpilised väljakutsed ja tööülesanded
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab väljuhi ja patrullpolitseiniku peamisi tööülesandeid - teab väljakutsetele reageerimise ja nende lahendamise võimalusi patrullis 	<ul style="list-style-type: none"> - toob näiteid väljuhi tööülesannete kohta - toob näiteid patrullpolitseiniku tööülesannete kohta - selgitab väljakutsetele reageerimise ja nende lahendamise võimalusi näite põhjal
Teema	Õppekäik politseiasutusse (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - liiklusjärelvalve ja patrull, välijuhtimine, teenistuskoad - piirkonnapolitsei ja ennetus - kriminaalpolitsei ja süüteo menetlus, kriminalistika

Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- käib politseijaoskonnas või mõnes muus politseiasutuses ja tutvub politseinike igapäevatööga	- oskab teadlikult hinnata enesesuutlikkust politsei valdkonna kutsevalikul
Teemakohane õppekirjandus	1) Siseturvalisuse arengukava 2020–2030 2) Politsei- ja Piirivalveameti koduleht 3) Eesti Vabariigi põhiseadus 4) Karistusseadustik 5) Korrakaitseseadus 6) Kriminaalmenetluse seadustik 7) Liiklusseadus 8) Väärteomenetluse seadustik 9) K. Almosen (2016). Kogukonnakeskse politsei tööriist: https://www.vomentaga.ee/sites/default/files/book/digiraamat/laane-harju-koostookogu-juubeliseminar-21102016-kernu-moisas-kalvi-almosen-ettekanne_1252.pdf 10) R. Rei (2020). Politseikursus. Toetav õppematerjal õpetajale. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist)

2.6. Piirivalve (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) selgitab piiri valvamise üldiseid põhimõtteid, meetodeid ja taktikat;
- 2) tuvastab reisidokumentide ja transpordivahendite dokumentide lihtsamaid võltsinguid;
- 3) selgitab ohutuse nõudeid veekogul olles.

Õppesisu

Teema	Piiri valvamine (15 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - integreeritud piirihaldus; ülevaade välis- ja sisepiirist, piiripunktide ja kordonitest (maismaa-, sadama- ja lennujaamapiiripunktid, kordonid, patrullrühmad, nende ülesanded ja tegevused integreeritud piirihalduses) - neljaastmeline riiki lubamise mudel - riigipiir, selle tähistamine ja erinevad piirimärgid - piirikontrolli ja riigipiiri valvamise ajutine taaskehtestamine sisepiiril - piiri valvamise korraldus, meetodid, k.a tehnilised vahendid - piirikontroll rahvusvaheliseks liikluseks avatud piiripunktides - piiriülene kuritegevus, selle vormid, sh mõjud Eesti majandusele

Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- selgitab piiri valvamise üldiseid põhimõtteid, meetodeid ja taktikat ning piiriüleste kuritegude vorme	- selgitab integreeritud piirihalduse üldiseid põhimõtteid - nimetab, mis riigisiseste ja rahvusvaheliste õigusaktide alusel riigipiiri valvatakse - selgitab, kuidas tähistatakse riigipiiri ja piiririba - kirjeldab piiri valvamise meetodeid - loetleb ning kirjeldab piiri valvavaid teenistustoimkondi ja nende põhilisi tegevusi - selgitab isikute, transpordivahendite ja dokumentide kontrollimise põhimõtteid piiripunktis - selgitab piiriülese kuritegevuse avaldumist ja vorme
Teema	Dokumentide kontrollimine (14 tundi)
Alateemad:	- isikut tõendavate dokumentide seadus - võltsingute klassifitseerimine (identiteedi- ja dokumendipettuse jaotus) - dokumentide materjal: turvapaber, plastid (PC, PVC) - trükistiilid: ofsettrükk, kõrgtrükk, sügavtrükk, tindiprinteri trükk, laserprinteri trükk, lasergraveering - turvaelemendid: aluspõhjamuster, mikrokiri, vesimärk, sünkroontrükk, OVI, DOVID - isiku tuvastamise põhimõtted, praktilised harjutused
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- tuvastab reisidokumentide ja transpordivahendite dokumentide lihtsamaid võltsinguid	- nimetab Eestis Vabariigis väljastatavaid reisidokumente ja kirjeldab, mis alustel neid väljastatakse - kirjeldab levinumaid võltsinguid ja nende tunnuseid - kirjeldab levinumaid turvaelemente ja lihtsamaid võltsingutunnuseid reisidokumentides, k.a pangatähtedel - tuvastab isiku dokumendis oleva foto järgi ja selgitab isiku tuvastamise põhimõtteid
Teema	Veekogul ohutusnõuete tagamine (6 tundi)
Alateemad:	- otsingud ja päästetööd veekogul, k.a piiriveekogul - merereostus ja sellest teavitamine - erinevad päästevahendid ja nende kasutamine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- selgitab ohutuse nõudeid veekogul olles	- selgitab oma sõnadega päästevahendite kasutamise vajalikkust - kirjeldab otsingu- ja päästetööde üldiseid põhimõtteid merel ning piiriveekogul - kasutab päästevesti
Teemakohane õppekirjandus	1) Politsei- ja Piirivalveameti koduleht 2) PRADO koduleht 3) Välisministeeriumi koduleht 4) Isikut tõendavate dokumentide seadus 5) Karistusseadustik 6) Meresõiduohutuse seadus

	<p>7) Otsingu- ja päästetöö, sealhulgas merereostuse avastamise ja likvideerimise kord Eesti merealal ning piiriveekogus</p> <p>8) Piirirežiimi eeskirja kinnitamine</p> <p>9) Riigipiiri seadus</p> <p>10) Välismaalaste seadus</p> <p>11) Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus</p> <p>12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1896, Euroopa piiri- ja rannikuvalve loomine ning integreeritud piirihalduse mudel: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896&from=EL</p> <p>13) Kehtivate reisidokumentide näidised: http://www.edisontd.nl/</p> <p>14) J. Puusalu (2022). Mehitamata õhusõidukite kasutamine piiril. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriivist)</p> <p>15) P. Teppan, M. Liiva, L. Tummeleht (2020). Piirivalve üldkursus. Toetav õppematerjal õpetajale. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriivist)</p>
--	--

2.7. Politsei ja piirivalve õppelaager (35 tundi)

Õpetusega taotletakse, et õpilane kinnistab ja täiendab laagris õppe käigus omandatud teoreetilisi teadmisi, süvendab praktilisi oskusi ning politseiametniku väärtuspõhiseid hoiakuid ja eetikapõhimõtteid.

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) oskab teadlikult hinnata enesesuutlikkust ja füüsilist võimekust politsei valdkonna kutsevalikul ning valmidust vabatahtlikuks tööks;
- 2) oskab tegutseda politsei sekkumist vajavates elulistes imiteeritud sündmustes vastutustundlikult, järgida kokkulepitud reegleid ja norme, kasutada ohutult tehnilisi vahendeid ning enesekaitsevõtteid;
- 3) kirjeldab ja analüüsib oma elukoha turvalisust võimaliku kuritegeliku ründe vähendamiseks.

Kõik praktilised harjutused tehakse rühmas või paarides. Teoreetilisi teadmisi harjutatakse ja kinnistatakse imiteeritud tegevuste käigus.

Õppesisu

Teema	Riviõpe (3 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - riviõppe kujunemise ajalugu, kasutamise vajadus ja tähtsus - riviõpped ja käsklused - demonstratsioon ja praktilised harjutusülesanded
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- täidab riviõppe põhilisi käsklusi	- täidab rühmas riviõpetuse põhilisi käsklusi õigesti
Teema	Füüsiline ettevalmistus (3 tundi)

Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - 1500 meetri jooks - istesetõus - kätekõverdused - enesekaitse - võtete demonstratsioon ja praktilised harjutusülesanded
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - täidab Sisekaitseakadeemiasse sisseastumise füüsiliste katsete normatiive - kasutab olulisemaid esmaseid enesekaitsevõtteid 	<ul style="list-style-type: none"> - on saavutanud kõigis füüsiliste katsete kategooriates vähemalt 75% normatiivi lävendist - kasutab esmaseid enesekaitsevõtteid tehniliselt korrektselt, efektiivselt ja ohutult
Teema	Relvaõpe (6 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - ohutustehnika laskmisel ja praktiline laskmine - tehnilised demonstratsioonid
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab ja tunneb politseis kasutatavaid relvi ja erivahendeid ning nende ohutu kasutamise nõudeid - oskab praktiliselt lasta 	<ul style="list-style-type: none"> - nimetab ja tunneb politsei kasutuses olevat relvastust näidiste varal - kirjeldab tulirelvade kasutamise ohutuse nõudeid korrektselt - täidab Sisekaitseakadeemia laskmisnormatiivi
Teema	Kriminaalpolitsei töövaldkond (7 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - kriminaalpolitsei töövaldkonda kuuluvad praktilised harjutused - tehnika ja tövõtete demonstratsioonid
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - oskab leida ja eristada asitõendeid muudest esemetest - oskab koostada isikukirjeldust - oskab võtta sõrmejälgi - oskab leida kaasuse põhjal karistusseadustikust õige kuriteo 	<ul style="list-style-type: none"> - leiab territooriumilt etteantud arvu asitõendeid - kirjeldab kahtlustatava tundemärke robotfoto koostamiseks - leiab ja kopeerib tehniliselt kvaliteetse sõrmejälje - kirjeldab kuritegu karistusseadustiku alusel
Teema	Korrakaitsepolitsei töövaldkond (7 tundi)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - korrakaitsepolitsei töövaldkonda kuuluvad praktilised harjutused - tehnika ja tövõtete demonstratsioonid
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - oskab riietuda märulipolitsei varustusse 	<ul style="list-style-type: none"> - riietub juhendi nõuete järgi - kasutab varustust juhendi järgi ohutult ja tehniliselt korrektselt

<ul style="list-style-type: none"> - oskab kasutada märulipolitsei turvavarustust - teab olulisemaid märulipolitsei käsklusi ja oskab nende järgi tegutseda - oskab reageerida peretülile sündmuskohal etteantud stsenaariumi järgi 	<ul style="list-style-type: none"> - mõistab käsklusi ja tegutseb nende järgi õigesti - mõistab stsenaariumi ja käitub selle järgi
Teema	Iseseisev ülesanne (9 tundi)
Alateema:	- oma elukoha seisundi hindamine võimaliku kuritegeliku ründe vähendamiseks
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab ja analüüsib oma elukoha seisundit ning teeb ettepanekuid selle turvalisuse parendamiseks ja võimaliku kuritegeliku ründe vähendamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab oma elukohta tervikuna (korrused, sissepääsud, keldrid, koridorid, panipaigad, kuurid, kõrvalhooned), selle olukorda - kirjeldab teoreetilisi võimalusi kõrvalistel isikutel hoonesse, katusele, keldrisse, kõrvalhoonesse sissepääsemisel ja kuritegude või õigusrikkumiste toimepanemisel - kirjeldab võimalike kuritegelike rünnete ennetamiseks rakendatud meetmete olemasolu (koridori/trepikoja, keldriuste sulgemisvõimalused, akende olukord, kaamerate vm spetsiaalsete vahendite olemasolu maja juures, ümbruskonnas) - kirjeldab parklat, autode parkimiskohti maja lähikonnas ja nende turvalisust - teeb ettepanekuid elukoha veelgi paremaks kaitsmiseks kuritegeliku ründe eest (uksed, aknad, lukud, valveteenistuse abi, kindlustus jne), võimalusel lisab illustreerivat fotomaterjali

2.8. Maksundus ja toll (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) teab laiapindse riigikaitse käsitust;
- 2) teab sisekaitse rolli laiapindses riigikaitstes;
- 3) mõistab maksu- ja tollipoliitika üldpõhimõtteid;
- 4) tunneb valdkonna põhimõisteid;
- 5) on teadlik maksude kehtestamisest ja nende vajalikkusest riigi eksisteerimise seisukohast lähtuvalt;
- 6) mõistab maksuhalduri rolli ja ülesandeid ühiskonnas ning sellest tulenevalt maksumaksja õigusi ja kohustusi;

- 7) mõistab tolli rolli keskkonna-, tervise-, ühiskonna- ja majanduskaitse tagamisel;
- 8) oskab nimetada ja selgitada tolliprotseduure;
- 9) mõistab kaupadele pandud keeldude ja piirangute põhjuseid;
- 10) oskab kasutada Eesti tollitariifistikku ja arvutada tollimakse;
- 11) teab aktsiisikaupade regulatsioone.

Õppesisu

Maksundus (18 tundi)	
Teema	Laiapindse riigikaitse käsitus (1 tund)
Alateemad:	<ul style="list-style-type: none"> - riigikaitse lai käsitus - sisekaitse roll laiapindses riigikaitstes
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab laiapindse riigikaitse käsitust - teab sisekaitse rolli laiapindses riigikaitstes 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab, mida mõeldakse riigikaitse laia käsituse all - toob näiteid laiapindse riigikaitse seostest maksunduse ja tolli valdkonnaga - teab, kuidas tema saab panustada laiapindsesse riigikaitsetesse
Teema	Maksu- ja Tolliamet (1 tund)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab maksuhalduri peamisi ülesandeid - mõistab Maksu- ja Tolliameti strateegilisi suundumusi 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab oma sõnadega maksuhalduri rolli ja ülesandeid ühiskonnas - mõistab maksuhalduri ja maksumaksja õigusi ja kohustusi - mõistab meedias kajastatud maksuhalduri tegevuste sisu ja eesmäärke
Teema	Maksustamise olemus ja eesmärk (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab maksustamise eesmärki ja seda, milleks maksuraha kogutakse - mõistab maksude tasumise vajadust avalike teenuste ja kaupade pakkumisel 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab maksustamise eesmärki ja maksude kogumise vajalikkust - mõistab maksude ja avalike teenuste vahelist seost
Teema	Eesti maksusüsteem: kohalikud ja riiklikud maksud (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab, millest koosneb Eesti maksusüsteem - teab peamisi Maksu- ja Tolliameti tegevust reguleerivaid õigusakte 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab Eesti maksusüsteemi olemust - nimetab peamisi maksude liigitamise aluseid - loetleb riiklikke ja kohalikke makse ning sundkindlustusmaksleid - oskab leida peamisi Maksu- ja Tolliameti tegevust reguleerivaid õigusakte
Teema	Füüsilise isiku maksustamine (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane

<ul style="list-style-type: none"> - mõistab füüsilisest isikust maksumaksja kohustusi ja õigusi - mõistab füüsilise isiku tulude maksustamise põhimõtteid 	<ul style="list-style-type: none"> - teab peamisi töösuhte regulatsioone - teab füüsilise isiku tulude deklareerimise põhimõtteid (sh maksusoodustused ja eri liiki tulude deklareerimise põhimõtted) - selgitab ümbrikupalga olemust ja selle maksmise tagajärgi
Teema	Maksuvõlad: tasumine ja sissenõudmine (4 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab, mis on maksuvõlg ja tasumata maksuvõlalt arvestatud intress - teab, millised on maksuhalduri võimalused maksuvõla sissenõudmiseks - teab maksuvõla ositi tasumise võimalusi 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab maksuvõla olemust - kirjeldab maksuvõla sissenõudmise protsessi - selgitab maksuvõla ositi tasumise võimalusi
Teema	Maksuõigusrikkumised (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - teab karistusõiguse üldiseid põhimõtteid - mõistab karistuse eesmäärke 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab oma sõnadega sisuliselt õigesti karistusõiguse üldiseid põhimõtteid - selgitab oma sõnadega levinud maksuõigusrikkumise viise
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1) Julgeolekupoliitika alused (vastu võetud 2023) 2) Riigikaitse arengukava 2022–2031 3) Siseturvalisuse arengukava 2020–2030 4) Maksu- ja Tolliameti koduleht 5) Rahandusministeeriumi koduleht 6) Siseministeeriumi koduleht 7) Eesti Vabariigi põhiseadus 8) Eesti Vabariigi põhiseadus, kommenteeritud väljaanne: https://pohiseadus.ee/ 9) Maksukorralduse seadus 10) Maksukorralduse seaduse seletuskiri 11) K. Randlane (2016). Maksuvõlgade sissenõudmine. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriivulist) 12) K. Randlane (2020). Maksundus. Maksunduse ja tolli üldkursus. Toetav õppematerjal õpetajale. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriivulist) 13) L. Lehis (2012). Maksuõigus. Juura 14) P. Tammert (2005). Maksundus. Õpik ülikoolidele ja kõrgematele õppeasutustele. OÜ Aimwell 15) T. Elling (2019). Käibemaks: üldistest põhimõtetest kuni aktuaalse kohtupraktikani. KMS
Toll (17 tundi)	

Teema	Tollipoliitika üldpõhimõtted (3 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - mõistab tollipoliitika eesmärged ja mõju ühiskonnale - mõistab tolli rolli rahvusvahelises tarneahtelas 	<ul style="list-style-type: none"> - annab lühiülevaate tolli ajaloolisest taustast - selgitab tolli rolli keskkonna-, tervise-, ühiskonna- ja majanduskaitse tagamisel näidete varal - selgitab tollipoliitika rolli rahvusvahelises kaubanduses
Teema	Tollitoimingud (4 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - mõistab tolliprotseduure - teab tolliprotseduuridele esitatavaid nõudeid - teab reisija ja postisaadetise tolliformaalsusi 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab kauba saabumist Euroopa Liitu ja kauba väljumist Euroopa Liidust - selgitab tolliprotseduuride olemust, järgnevust ja lõpetamist - selgitab reisija ja postisaadetise tollivormistust
Teema	Eesti tollitariifistik (5 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - mõistab kauba klassifitseerimise põhimõtteid - mõistab kaupadele rakenduvaid tariifseid ja mittetariifseid meetmeid - teab Eesti tollitariifistiku kasutamise põhimõtteid - oskab arvutada tollimaksu 	<ul style="list-style-type: none"> - oskab kasutada Eesti tollitariifistikku (ETT) - määrab kaubale õige kaubakoodi - selgitab peamisi tariifseid ja mittetariifseid meetmeid - arvutab tollimaksu - selgitab tollideklaratsiooni lahtreid
Teema	Keeldude ja piirangutega kaubad (5 tundi)
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - mõistab tollijärelevalve põhimõtteid - mõistab kaupadele kehtestatud keeldude ja piirangute põhjuseid - teab aktsiisikaupade regulatsioone 	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab tollijärelevalve rolli riigikaitstes - nimetab keeldude ja piirangutega kaupu - teab aktuaalseid kehtivaid piiranguid ja keelde ning nende kehtestamise põhjuseid - kirjeldab aktsiisikaupu - toob näiteid rikkumiste kohta tollis
Teemakohane õppekirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1) Maksu- ja Tolliameti koduleht 2) Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus 3) Tolliseadus

	<p>4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 952/2013, 9. oktoober 2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:32013R0952</p> <p>5) H. Koitla (2020). Toll. Maksunduse ja tolli üldkursus. Toetav õppematerjal õpetajale. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist)</p> <p>6) H. Koitla, I. Saar (2022). Tolliprotseduurid. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist)</p>
--	--

2.9. Vanglateenistus (35 tundi)

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) teab laiapindse riigikaitse käsitust;
- 2) teab sisekaitse rolli laiapindses riigikaitstes;
- 3) teab vangistuse ja kriminaalhoolduse eesmäärke;
- 4) kirjeldab vanglateenistuse struktuuri;
- 5) teab vanglaametniku tööks vajalikke väärtushinnanguid;
- 6) teab vanglate tegevust ja kriminaalhooldust reguleerivaid õigusakte;
- 7) teab vangi ja kriminaalhooldusalusega suhtlemise eripärasid;
- 8) teab hädakaitse aluseid koos enesekaitsega;
- 9) teab vangistuse ja kriminaalhoolduse karistuse täideviimise ja taasühiskonnastamise olemust;
- 10) kirjeldab üldiselt vangivalvuri peamisi tööülesandeid;
- 11) kirjeldab üldiselt inspektor-kontaktisiku peamisi tööülesandeid;
- 12) demonstreerib rahulikus situatsioonis erivahendite kasutamist;
- 13) kasutab olulisemaid esmaseid enesekaitsevõtteid ja saab võimaluse täita vanglateenistuse kehaliste katsete normatiivid.

Õppesisu

Teema	Laiapindse riigikaitse käsitus (1 tund)
Alateemad:	- riigikaitse lai käsitus - sisekaitse roll laiapindses riigikaitstes
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- teab laiapindse riigikaitse käsitust - teab sisekaitse rolli laiapindses riigikaitstes	- selgitab, mida mõeldakse riigikaitse laia käsituse all - toob näiteid laiapindse riigikaitse seostest vanglateenistuse valdkonnaga - teab, kuidas tema saab panustada laiapindsesse riigikaitsesse
Teema	Vanglateenistuse üldtutvustus (5 tundi)
Alateemad:	- vanglateenistuse strateegia, visioon ja missioon (aluspõhimõtted) - vanglateenistuse struktuur ja erinevate struktuuriüksuste roll vanglateenistuses - vangistuse eesmärk - vanglate tegevust reguleerivad õigusaktid

	- vangla külastus
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- kirjeldab vanglateenistuse struktuuri - teab vangistuse eesmäärke - teab vanglate tegevust reguleerivaid õigusakte	- nimetab üldjoontes õigesti vanglateenistuse struktuuri kuuluvaid üksusi ja nende tegevust - nimetab vangistuse eesmärgid - nimetab peamised vangla tegevust reguleerivad õigusaktid
Teema	Eetika ja väärtused (3 tundi)
Alateemad:	- vanglateenistuja eetikakoodeks - vanglateenistuse põhiväärtused - väärtuste mäng
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- teab vanglaametniku tööks vajalikke väärtushinnanguid	- nimetab, millis(t)est väärtushinnangu(te)st peab vanglaametnik lähtuma konkreetsetes elulistest juhtumites
Teema	Suhtlemine vanglas (4 tundi)
Alateemad:	- suhtlemine kinnipeetavaga - kuulamine - enesekehtestamine - inimlikkuse säilitamine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- teab vangi ja kriminaalhooldusalusega suhtlemise eripärasid	- selgitab elulise juhtumi näitel, milliseid suhtlemise võtteid kasutati või tuleb kasutada
Teema	Taasühiskonnastamine (3 tundi)
Alateemad:	- taasühiskonnastamise eesmärk - juhtumikorralduslik meeskond, selle rollid, ülesanded ja põhitegevused - sotsiaalprogrammid
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamiskriteeriumid: õpilane
- teab taasühiskonnastamise olemust	- selgitab taasühiskonnastamise olulisust vanglas - nimetab, kes on juhtumikorraldusliku meeskonna liikmed ja millised on nende rollid - selgitab sotsiaalprogrammide tähendust
Teema	Hädakaitse (2 tundi)
Alateemad:	- hädakaitse mõiste - hädakaitse koosseis - hädakaitse piiride ületamine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
- teab hädakaitse aluseid	- tunneb ära juhtumikirjelduse põhjal, kas tegemist on hädakaitse juhtumiga - nimetab hädakaitse piiride ületamise juhud
Teema	Järelevalve vanglas (3 tundi)
Alateemad:	- järelevalve eesmärk

	<ul style="list-style-type: none"> - valvuri tööülesanded - valvuri töövahendid - keelatud esemed ja läbiotsimine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab üldiselt vangivalvuri peamisi tööülesandeid 	<ul style="list-style-type: none"> - loetleb valvuri peamisi tööülesandeid - loetleb valvuri varustusse kuuluvaid esemeid - tunneb juhtumikirjelduse põhjal ära keelatud esemed
Teema	Karistuse täideviimine ehk õigusrikkuja taasühiskonnastamine (3 tundi)
Alateema:	- juhtumikorralduslik karistuse täideviimine
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab üldiselt juhtumikorralduse meetodit ja põhimõtteid - kirjeldab üldiselt inspektor-kontaktisiku peamisi tööülesandeid - kirjeldab üldiselt kriminaalhooldusametniku peamisi tööülesandeid 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab üldiselt, millised on juhtumikorralduslikud tegevused vangi ja kriminaalhooldusalusega - kirjeldab üldiselt, mida tehakse vanglas, valmistamiseks kinnipeetavat ette vanglast vabanemiseks - kirjeldab üldiselt kriminaalhooldusele määratavaid sihtgruppe; annab ülevaate üldkasuliku töö koordineerimisest, elektroonilise valve kohaldamisest ja kriminaalhooldusametniku peamistest tööülesannetest (sh arvamuse ja kohtueelse ettekande koostamisest kinnipeetava ennetähtaegseks vabanemiseks)
Teema	Erivahendite kasutamine ja füüsiline võimekus (11 tundi)
Alateema:	- praktiline õpe
Teema õpiväljundid: õpilane	Õpiväljundite hindamise kriteeriumid: õpilane
<ul style="list-style-type: none"> - kasutab olulisemaid esmaseid enesekaitsevõtteid - saab võimaluse täita vanglateenistuse kehaliste katsete normatiivid - demonstreerib rahulikus situatsioonis erivahendite kasutamist 	<ul style="list-style-type: none"> - kasutab esmaseid enesekaitsevõtteid tehniliselt korrektselt, efektiivselt ja ohutult - teab kehalise aktiivsuse olulisust ja on kursis kehaliste katsete normatiividega - demonstreerib õige tehnikaga käte raudu panemist, teleskoopnua ja gaasi kasutamist
Teemakohane õppekirjandus:	<ol style="list-style-type: none"> 1) Julgeolekupoliitika alused (vastu võetud 2023) 2) Riigikaitse arengukava 2022–2031 3) Siseturvalisuse arengukava 2020–2030 4) Siseministeeriumi koduleht 5) Vanglateenistuse koduleht 6) Karistusseadustik 7) Elanikkonnakaitse kontseptsioon (2018). Riigikantselei, Siseministeerium 8) Vanglateenistuja eetikakoodeks

	<p>9) Ülevaade vanglateenistusest (2019). Toetav materjal. Sisekaitseakadeemia, Justiitsministeerium</p> <p>10) I. Durnescu jt (2023). Korrektsiooni põhioskused: juhtumikorraldaja käsiraamat. Sisekaitseakadeemia (leitav Digiriulist)</p> <p>11) L. Madise, P. Pikamäe, J. Sootak (2014). Vangistusseadus. Kommenteeritud väljaanne. Juura</p>
--	---